

1570) potrdili družbo, katero so med seboj ustanovili njegovi duhovni sinovi. Dali so jim papež ime: »usmiljenih bratov« ter jih zavezali z obljubo, ne samo »vodila sv. Avgušтина« spolnjevati, ker sv. Janez ni spisal nobenih pravil, ampak brezplačno streči revnim bolnikom brez razločka vere in narodnosti. Ta novi red razširil se je kmalu po vsej Evropi. V sv. mestu Rimu naselili so se usmiljeni bratje, katerim Lahi pravijo: »Ben fratelli« t. j. dobri bratje že l. 1572 pri cerkvi sv. Janeza krstnika na otoku sv. Jerneja. Na Štajarskem imeli so v Gradcu že od l. 1615 poleg cerkve Marijinega oznanjenja v Murskem predmestju velik samostan s prostorno bolnišnico. Velike reči so opravljali tamkaj, dokler jih je navdajal duh sv. Janeza od Boga. Ko so pa s časom prišli v pretesno dotiko z obljudenim mestom, bil se je tem usmiljenim bratom samostanski duh tako izpuhtil, da so redovno obleko nosili le še za samostanskim ozidjem, po mestu pa so hodili, kakor svetovnjaki. To je v srce žalilo pokojnega knezoškofa Graškega Otokarja Marijo grofa Attems-a. Sklenoli so ta samostan pripeljati k prvotnemu spolnjevanju vodila redovnega. V ta namen so si odbrali vrlega usmiljenega brata Fr. Sigismunda (Žiga) Schmid-a, da bi po njem obnovili v tem staroslavnem samostanu dobrega duha sv. Janeza od Boga.

Moža že v letih so izšolali in posvetili v mešnika, potem ga pa postavili za prednika ali prijora tej hiši, da se po njem pomladi hirajoči samostan in vnovič rodi lep sad kršč. ljubezni. Graški konvent (kloster) usmiljenih bratov izluščili so škof iz zaveze s staro avstrijsko pokrajino ter ga zasadili kot semenišče novih obnovljenih naselbin. Komaj je nekaj bratov storilo sv. obljube, ravnati se po prvotnem pravilu usmiljenih bratov, vže je nov duh začel veti po starodavnem zidovju. Zdajci prikazal se je tudi nov blagoslov božji nad to ustanovo sv. Janeza od Boga. Že l. 1864 otvorila se je v Algersdorfu pri Gradcu lepa hiša za okrevajoče bolnike (rekonvalescente), leta 1877, na praznik brezmadežnega spočetja D. M. (8. grudnia), blagoslovili so pokojni krški knezoškof dr. Val. Wiery v Šent-Vidu na Koroškem veliko bolnišnico kot prvo naselbino usmiljenih bratov v Celovski škofiji. Da bi bolniki, katerim naša ostra sapa, posebno po zimi ne ugaja, našli pod milim laškim obnebjem zavetja, ustanovili so usmiljeni bratje iz Gradca dve naselbini v Lombardiji; eno v Bresciji, drugo v San-Remo, a so jih morali opustiti, odkar je ta krasna dežela prišla pod pijemonteško-laškega kralja. V Benetkah imajo še v ta namen velikansko bolnišnico na morji, vendar tamošnji usmiljeni bratje niso zvezani z našo Graško pokrajino, razun z vezijo bratovske ljubezni.

Blagemu o. Sigismundu usmilili so se posebno oni revni tupci, idijoti, kakoršnih se že okoli Gradca, posebno pa po gorenjem Štajarskem nahaja brez števila. S pomočjo radodarnih dobrotnikov, posebno rajnega rimskega grofa Leopolda barona Lilienthala ustanovili so v Kajnbahu, tri ure zunaj Gradca, prostorno naselbino »za neozdravljive bolnike«, posebno za uboge. Nekaj let sem pošiljal naš deželni odbor usmiljenim bratom tje v Kajnbah neozdravljive blaznjence, za katere nimajo dovolj prostora v Feldhofu. (Dalje pride.)

Gospodarske stvari.

Nekaj za mlada drevesca.

Marsikak slov. gospodar ima v svojem sadovnjaku vsaj nekaj mladih drevesc, za katera pridno skrbi in

jim pridno streže, kar ve in zna. Opazoval bo, če še ni, da solnčni žarki ne denejo dobro mladi kožici. Kadar močno sije, otaja se skorja in če se to nekaj dni zaporedoma zgodi, začne pokati, drevesce ni več gladko, kakor je bilo doslej. Razvidno je, da tega ni nihče drugi povzročil, kakor topli solnčni žarki. Tudi temu se pride in sicer prav lahko, z domačim zdravilom v okom. Poslušajte!

Namažejo se drevesca, seveda dokler so zdrava, z mešanico, narejeno iz apna, ilovice in kravjeka. Solnčnim žarkom je pot do kože zaprt. Če se po kaki nesreči olupil ali odstrani, naj se pa v drugič namaže. Akoravno je zime konec, ni še konec nevarnosti za drevesca. Mraz v pomladnih nočeh in zatem prijetno solnce škodujeta še vedno in poleg tega še mrzli vetrovi in burje.

Tudi to je pomisleka vredno, kar pri vsakem premetenem sadjereju opazuješ: kol poleg drevesca je vselej na južni to je solnčni strani debeleca privezan. Na ta način tudi zabranjuje solncu in mu jemlje moč do gladke kožice drevesca. Tu pa tam nahaja se še navada, da se drevesca le z apnom namažejo. A samo apno brez vsake zmesi je le nekoliko prehujo za mlado občutljivo kožico. Boljše pogodi, kdor zmeša to apno z ilovico in primeša nekoliko kravjeka, kar drevescu jako dobro dene. Tako se ohranijo lepa, gladka in ravna drevesca, ki postanejo v nekaj letih košata drevesa, kjer bodo otroci in vnuki onega kramljali in se veselili sence, še bolj pa sadu, ki je mogočno drevo nekdanj vcepil, skrbno mazal in gojil, zime pa tudi neumestne toplote varoval in ga na ta način ne brez vsega truda končno odgojil.

Živina v gozdu?

Po mnogih krajih je navada, da se živina tudi v gozde pušča. Le malokdo pa pomisli, koliko škode more živina v njem napraviti, sosebno če se ne pazi prav skrbno na njo. Zemlja se potepta in s tem male, nežne koreninice poškoduje, katere preskrbujejo drevje s potrebno hrano. Ne morejo se več tako lahko razvijati in se v zemlji razširjevati, ako je preveč poteptana. Stopinje se precej globoko udirajo in s tem se največ zemlje premakne iz svojega pravega stališča in svoje lege, korenine malih rastlin in trave, kakor tanke koreninice dreves se raztrgajo, uničijo. Največje važnosti za obstanek prav lepega gozda je pač primerno razdeljena mokrota, ki napaja tla in prinaša koreninam potrebne hrane in tvarine. Kjer je zemlja vsled živinskega hojenja vtrjena in tako rekoč nabita kakor pod v hišah, ki nimajo leseuih tal, ne more se voda, dežali mokrota kakoršne koli vrste primerno in ugodno pod zemljo razširjevati, in ne da bi drevju hasnila, prinaša le škodo. Kajti v globokejših stopinjah se nabira in napravljajo se mlake, kjer pa je zemlja prerahla, namoči se preveč in to je rastlinam na kvar. Največ škode pa napravi živina v gozdu o deževnem vremenu in pa v gozdih, ki visijo t. j. v straneh krajih, ker se stopinje v teh slučajih toliko bolj udirajo in zategujejo.

Drugo nič manjšo škodo trpijo veje in mladike ter listje dreves in grmovja. Kar živina doseže, vse obere in ugonobi; kedar zmanjka vejevja, loti se kože in lubja. Mladim drevescem obgrize vršičke, jih preveč pripogiblje in s tem do cela pokvari in pohabi. Taka objedena drevesca morajo drugega vršička čakati in ta nikdar ni tako raven, tako lep, kakor je prvi bil; večidel ostanejo pripognjena in tako zgubi gozd polagoma ravna, ponosna svoja drevesa. Staro drevje se poseka, mlado jo kruljevo brez prave podobe in lepote, ali pa se celo uniči. Da pa drevo, tudi najmočnejše, počasi hira in naposled obnemore, če ga živina neprenehoma goli, ali da slabejše,

mlajše rastline brez kože ne morejo obstati, ako jih namreč živali obglodajo, je vsakomu dovolj znano.

(Konec prih.)

Sejmovi. Dne 13. decembra v Žalcu, v Jurkloštru, pri Sv. Križu na Murskem polju, v Studenicah in pri Sv. Petru pod Sv. Gorami. Dne 15. decembra v Arvežu in pri Sv. Križu tik Slatine.

Dopisi.

Iz Maribora. (Okr. odbor) v Mariboru vas je torej silil in čez dolgo prisilil, da ste objavili njegov »popravek«. Čemu, vas vprašam, niste tega storili takoj? Bili ste pač, g. urednik, preveč usmiljeni do njega. Huje bi njega ne mogel nihče osramotiti, kakor se je sam s svojim »popravkom«. Kaj ste bili vi poročali? Da okr. zastop v Mariboru — prav Mariboru, kajti sami gospodje v Mariboru sedijo v odboru, ki zastopa tako imenitni slov. okraj — torej okr. zastop v Mariboru tako gospodari, da dela dolgove, za 3400 gld. 20 kr. koncem leta 1892; nadalje, da si ne vé pomagati drugače, kakor da vzviša doklade. Tako ste vi pisali v stev. 41. In kaj popravlja sedaj vam gosp. dr. Johann Schmiderer, načelnik odbora? On pravi: Ni res, da je okr. zastop Mariborski preteklo leto 3400 gld. 20 kr. napravil dolga. Dobro, to tedaj ni res in gosp. načelnik daje pojasnilo: »Leta 1891 se je sklepal (!) račun z (!) pomanjkanjem (!) od (!) 3326 gld. 20¹/₂ kr. »Nadalje... »leta 1892 je doraslo pomanjkanje (!) v znesku (!) na 3400 gld. 20¹/₂ kr. Da se pomanjkanje poravnava, se je okrajni priklad (!) od 6% na 8% torej za 2% t. j. 2 kr. na 1 gold. povikšal«. — Sedaj vas, gosp. urednik, vprašam, ali ne potrjuje dr. Johann Schmiderer, načelnik okr. odbora v Mariboru, tedaj sam od besede do besede vašega poročila? Kako se drzne tedaj s svojim »popravkom« do vas? Meni ne gre to v glavo. Mogoče je le, ako mož ni videl ali ni vedel, kaj je podpisal. Če je pa tako, kako more potem tak človek biti na čelu odbora, ki ima gospodarstvo z občinim, največ s slov. denarjem v rokah? Tu je dolžnost okr. zastopa, dolžnost c. kr. gosposke, da odpravi brž njega, pa tudi pisarja, ki mu je spisal »popravek«, iz okr. uradnije. Slov. kmetje in sploh volilci tega okraja pa vidijo iz tega lahko, da je nemškutarija najdražja stvar, pa tudi največja neumnost, ki jo kedaj slov. volilec napravi. Gosp. načelnik, dr. Johann Schmiderer, pa naj vzame zrcalo v roke ter se naj v njem ogleda. Če se mu nemška, rjava brada ne zakriva vsega lica gori do oči, mora mu, kedar bere ta svoj »popravek«, šiniti kri v lice, da bode to lisičje barve, ali če hoče, nemško-rjavo!

Iz Ponikve na južni železnici. (Z g o d b a.) Kmet A. P. je dne 17. oktobra za Liščeve fante iz Bobova krmo v Celje vozil. Ko se vračajo proti domu, sta voznik A. P. in Jakob Lišec z urama menjala, tako da je Prah na svojo uro še 50 kr. pridave dobil. Na Ponikvi si pustijo pri peku za »likof« od ure nekoliko postreči, na to se poslovijo in Bog vedi, kje se ga je potem voznik tako nasrkal, da je na potu proti domu cesto zgubil. Po njivah in travnikih so ga konji vozili. Peljali so ga tudi na bližnji hribček, kamor je še po dnevi težko z vozom priti. Šli so konji z njim trikrat okoli hiše tamošnjega posestnika. Zdajci konji pijančka na neki njivi zgubijo in se s praznim vozom na pašo bližnjih travnikov podajo. Mož je torej na njivi prenočil, dokler ga sosedi drugi dan ne zdramijo; konji pa so se med tem časom pasli, na paši na jermenje stopali in ga na ta način precej potrgali. Ko ga potem ljudje drugi dan

na pravo cesto proti domu spravijo, začne tega človeka močno vjedati. Vest ga hudo peča. Kaj bo z mano doma, si misli. Žena je strašno huda. Kaj hočem reči, kje da imam uro, ker sem jo zamenjal in kaj hočem reči, ker je jermenje pri komatih potrgano. Kaj bo torej? Na tako premišljevanje mu pride res v glavo taka misel, da se je doma sicer opravičil, ali to mu bode gotovo precej velike hude nasledke prineslo. Rekel je namreč svoji ženi: »Glej, ljuba žena, v črni noči me v Socinjah na cesti trije roparji zgrabijo, me na tla vržejo, po meni teptajo, mi uro vzamejo, me davijo, pretepajo in mi pri konjih jermenje porežejo. Še denarje bi mi bili pobrali, pa sem jih še v pravem času v škornjice skril«. Žena ga vsa prestrašena posluša, vse verjame in Boga hvali, da so ga roparji vsaj pri življenji pustili. Šmarjski žendariji so zločinstvo izvedeli in podali so se precej k možu. On žendarijem ravno tako pové, kakor svoji ženi in bila je tožba gotova. In zdaj kdo so bili ti roparji, domači ali tujci? Žendariji so naglo tri fante iz Sladke gore na sumu imeli, ker so žepne ure pri njih našli in ker so fantje večkrat v noči, posebno ob času kožuhanja okoli prepevali. Res so jih dne 26. oktobra vklenili in kazenske sodniji v preiskavo izročili. Dne 2. novembra bi morali fante c. kr. okrožni sodniji v Celji oddati, ako bi Jakob Lišec, kateri je kmetovo uro imel, ne bil o pravem času te stvari izvedel. Zato hiti dne 27. oktobra najprej v žendarmersko kasarno in akoravno je tukaj prav malo opravil, vendar se nič ne da premotiti, tožba se je morala zoper kmeta narediti. V sodniji pove fant v pričo kmeta zopet vse, kakor v kasarni. Jakob Lišec je moral sam tri dni v preiskavi ostati, ker niso mogli priče naglo skupaj dobiti. Dne 30. oktobra so potem fante domu izpustili in vsa zadeva je zdaj pri c. kr. okrožnej sodniji v Celji.

Od Sv. Trojice v Slov. gor. Narodni pregovor pravi: »Za solncem pride dež, za veseljem žalost«. Pa kaj bi človek o žalosti govoril, ter še drugim pri čitanju tega članka britke ure delal. Ostanem tedaj raje pri veselju. Nam sosedna župnija Sv. Benedikta ima v letošnjem letu dosti tvarine za svojo kroniko, deloma vesele, deloma tudi žalostne. Vesele čase je živela za časa sv. misijona, primicije, šolarske veselice, blagoslovljenja novega glavnega oltarja; žalostne pa o izgubi njenih priljubljenih duhovnih pastirjev gg. Miložiča in Simončiča. Prvega je žalibože v žalost vsem župljanom bela žena odvezla, a drugi je odšel v Maribor. — Zabredel sem! Snovi je toliko, da ne vem prav za prav, kaj in o čem bi pisal. Toda omenil sem poprej glavnega oltarja in o tem hočem nekaj pisati. Kakor nam kaže šematizem, je Benediška župnija zelo obširna. Župna cerkev je bila nekdanj zelo mala in ljudje, prišedši v cerkev, so morali radi pomanjkanja prostora večinoma zunaj svojo pobožnost opravljati. Rajni gosp. župnik se je trudil in sam dosti žrtvoval, da se je cerkev vsestransko povejšala. Trebalo nji je pa tudi novega kinča in tudi tega ni rajni gospod pozabil. Oskrbel je nove oltarje in sicer tri, v gotičkem slogu. Zadnji od teh treh je bil glavni oltar in ravno, kakor bi božja previdnost hotela, mogel se je še zdrav blagoslovljenja istega vdeležiti ter še je videl plačilo za svoj trud. Delo je, kakor sem vže poprej omenil, v gotičkem slogu izgotovljeno, ter dela čast mojstru, kateri ga je izgotovil, namreč podobarju g. L. Perko-tu pri Sv. Trojici v Slov. goricah. Ako oltar natančneje ogledamo, zapazimo v sredi izvrstno izdelano podobo sv. Benedikta kot opata, na desni in levi se kaj lepo nosite podobni sv. Petra in sv. Pavla. Nadalje ob straneh ste še podobi presvetege Srca Jezusa ter Marije. Na podobah se nam dopadajo posebno naravne barve, tedaj da niso preveč z zlatom